

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา หมู่บ้านในพื้นที่บริการของโรงเรียนนางิ้ววิทยาสรรค์ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงปีการศึกษา 2533-2537 วิธีการดำเนินการวิจัยที่จะกล่าวถึงตามลำดับต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
- 3.5 สถานที่ดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม ดังนี้คือ

- 1) ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในหมู่บ้านที่เป็นเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนนางิ้ววิทยาสรรค์ ในช่วงปีการศึกษา 2533-2537 แล้วไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 293 คน โดยจำแนกเป็นกลุ่มที่ทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานหรือสถานประกอบการ 123 คน กลุ่มที่ทำงานด้านการเกษตร จำนวน 72 คน และกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำงาน จำนวน 98 คน

2) ผู้ปกครองของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในหมู่บ้านที่เป็นเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนนาजूวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2533-2537 แล้วไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 293 คน โดยจำแนกเป็นผู้ปกครองของกลุ่มที่ทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานหรือสถานประกอบการ จำนวน 123 คน กลุ่มที่ทำงานด้านการเกษตร จำนวน 72 คน และกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำงาน จำนวน 98 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย

1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจากประชากรจำนวน 293 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด โดยจำแนกออกตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มได้ ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 2 สำหรับวิธีการให้ได้มา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอาชีพ ใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่คำนึงถึงการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อไม่ให้มีลักษณะการกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป เช่น การแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ในขณะที่ออกเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้คำนึงสัดส่วนที่เหมาะสมในปัจจัยเรื่อง เพศ อายุ และระยะเวลาที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้วด้วย

2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากประชากรจำนวน 293 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด โดยจำแนกแต่ละกลุ่มออกเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังกล่าวข้างต้น และวิธีการให้ได้มา

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการแบบเจาะจง

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มอาชีพในแต่ละหมู่บ้าน

ที่ หมู่บ้าน	ทำงานลูกจ้าง		การเกษตร		ไม่ได้ทำงาน		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1 ป่าเปื่อย	6	2	4	2	5	2	15	6
2 โนนสมบูรณ์	15	5	17	6	27	8	59	18
3 คำปาก่อ	5	2	3	1	4	1	12	4
4 โคกกกลาง	3	1	3	1	10	3	16	5
5 โนนหัวช้าง	17	4	4	2	12	4	33	10
6 หุ้งโพธิ์ชัย	8	2	4	1	5	1	17	5
7 หัวฝาย	9	3	4	1	3	1	16	5
8 นางัว-นาโพธิ์	18	5	14	4	2	1	34	10
9 นาง้อง	7	2	-	-	5	2	12	4
10 โนนสวรรค์	13	3	4	2	5	2	22	7
11 แสงสว่าง	14	3	9	3	8	3	31	9
12 ขามป้อมคงเย็น	8	3	6	2	12	3	26	8
รวม	123	35	72	25	98	31	293	91

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การสร้างและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่มีการกำหนดเค้าโครงล่วงหน้า (Structured Interview Form) ซึ่งผู้วิจัยจะสร้างขึ้นภายใต้การควบคุมและให้การแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย
- 3) สร้างเครื่องมือตามกรอบความคิดการวิจัยที่กำหนด
- 4) ขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 5) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ ทั้งด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ แล้วรวบรวมเพื่อปรับปรุงแก้ไข

6) ทดลองใช้เครื่องมือ (Tryout) กับเยาวชนและผู้ปกครอง ในหมู่บ้านค่านางปุม อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกกลุ่มละ 5 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดูความเข้าใจในความหมายของข้อสัมภาษณ์ และความสามารถตอบได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

3.2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์มี 2 ชุด แต่ละชุดแบ่งออก

เป็น 4 ตอน ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เยาวชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เช่น เพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สาเหตุการไม่เรียนต่อ เป็นคำถามอย่างกว้าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้บันทึกคำตอบของแต่ละคนด้วยตนเอง จากรายการคำตอบที่เตรียมไว้

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์สภาพชีวิตความเป็นอยู่ และการทำงานของ ผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งจำแนกกว้าง ๆ ออกเป็น 2 ประเด็น คือ สภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงาน และเนื่องจากข้อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีบางเรื่องที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานหรือสถานประกอบการ กลุ่มที่ทำงานด้านการเกษตร และ กลุ่มที่ยังไม่ได้ทำงาน

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ความต้องการด้านการศึกษา ได้จำแนกข้อสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 2 สาเหตุการไม่เรียนต่อของเด็กในความปกครอง เป็นคำถามกว้าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้บันทึกคำตอบของแต่ละคนด้วยตนเอง จากรายการคำตอบที่เตรียมไว้

ตอนที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับการทำงานของเด็ก ในความปกครอง เป็นคำถามอย่างกว้าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้บันทึกคำตอบของแต่ละคนด้วย

ตนเองจากรายการคำตอบที่เตรียมไว้

ตอนที่ 4 ความเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษา ของ
เด็กในปกครอง เป็นคำถามอย่างกว้าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้เป็นผู้บันทึกคำตอบแต่ละคน
ด้วยตนเองจากรายการคำตอบที่เตรียมไว้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
(Indepth Interview) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายอำเภอเขาสวนกวางเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและทำหนังสือถึงกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูลเพื่อทราบและให้ความร่วมมือ

2) ดำเนินการเก็บข้อมูล เริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ และการยอมรับจากชุมชน โดยการแนะนำชี้แจงตนเองต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูล จากนั้นจึงเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเป็นรายบุคคล ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้ "นักวิจัยผู้ช่วย" ที่เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนนางัววิทยาสรรค์ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และได้รับการชี้แจงให้เข้าใจในจุดประสงค์ และประเด็นในการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย จนเป็นที่เข้าใจอันดีแล้ว จำนวน 1 คน ช่วยในการสัมภาษณ์ ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายอยู่ต่างจังหวัด ผู้วิจัย และนักวิจัยผู้ช่วยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ถึงที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงาน นอกจากนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกภาพที่น่าสนใจไว้ด้วย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ และแปลผล ดังนี้

- 1) กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ได้นำมาวิเคราะห์และแปลผลในรูปของค่าความถี่และค่าร้อยละ
- 2) กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ได้วิเคราะห์และแปลผลโดยวิธีการเชิงพรรณนา (Description) โดยใช้หลักเหตุผล (Logical) ในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้รับ

3.5 สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัย เป็นหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่บริการของโรงเรียน นางิ้ววิทยาสรรค์ จำนวน 12 หมู่บ้าน คือ บ้านป่าเปลือย บ้านโนนสมบูรณ์ บ้านคำปาก่อ บ้านโคกกลาง บ้านโนนหัวช้าง บ้านทุ่งโพธิ์ชัย บ้านหัวฝาย บ้านนางัวนาโพธิ์ บ้านนาง้อง บ้านโนนสวรรค์ บ้านแสงสว่าง และบ้านขามบ่อมดงเย็น ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ต่างจังหวัด ผู้วิจัยได้ติดตามไปเก็บรวบรวมข้อมูลถึงที่อยู่อาศัย หรือที่ทำงานในจังหวัดนั้น ซึ่งผลการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เสนอไว้ในบทที่ 4 ดังจะกล่าวถึงต่อไป